

Dossier ouderenmishandeling

‘Ik ben door het stof

Een compleet arrestatieteam was nodig om Kees Koelma (70) uit zijn woning te krijgen. Omdat zijn vrouw steeds wegliep, had hij haar aan de radiator vastgebonden.

Tekst en fotografie: Bas Jongerius

Het is een jaar geleden, bijna precies. Vierentwintig kilo lichter is hij, zegt Kees Koelma. Maar nog steeds is zijn postuur enorm. Mouwen opgestroopt. ‘Ypie’ staat er op zijn onderarm: zijn vrouw. Daar was het allemaal om te doen. Dat zit zo: Kees is een man van zijn woord. Hij had zijn vrouw beloofd: ‘Ik zorg altijd voor je.’ En dat heeft hij gedaan, 48 jaar lang. En dus vocht hij, toen ze hem kwamen halen. Een arrestatieteam van een paar man sterk. Kees z’n ogen worden groot als hij erover vertelt: “Dat was batsen.”

Het verhaal is gauw verteld. Het ging niet goed met Kees z’n Ypie. Ze ging achteruit, al langer. Alzheimer, weet hij nu. Toen nog niet. Ze liep steeds weg. Bij een vreemde in huis zat ze. Kees haalde haar terug. Voortaan draaide hij de deur op slot. Om haar te beschermen. Toen ze weer wegliep, bond hij haar aan de verwarming. Met een ketting. Iemand zag het en belde de politie. Die kwam Kees halen. In de hand-

Kees Koelma

boeien werd hij uit huis gesleept. Hij kreeg een huisverbod. “Je voelt je helemaal alleen”, zegt Kees.

Vertrouwen

Onmacht is vaak een oorzaak van ouderenmishandeling, weten de behandelaars bij Fier Fryslân. “Wat wil je?” vroeg Arno, toen Kees bij Fier kwam. Allerlei instanties had hij gezien, maar Kees vertrouwde niemand. “Mijn vrouw terug”, antwoordde Kees. “En denk je dat dat zo gaat lukken?” vroeg Arno. Zo ontstond vertrouwen: recht door zee. Kees: “Hij bleef

‘Het komt langzaam uit de taboesfeer’

Minstens één op de twintig ouderen heeft te maken met ouderenmishandeling, blijkt uit onderzoek. Dat is heel veel, maar de cijfers zijn waarschijnlijk nog maar het topje van de ijsberg. Perspectief bezocht het expertisecentrum Fier Fryslân, waar zowel slachtoffers als daders van huiselijk geweld worden begeleid.

“We schamen ons”, zegt Sytske Zijlstra, voorlichter bij het project Ouderenmishandeling van Fier. “Bij ouderen is veel gêne als het over mishandeling gaat. Daarom blijft het probleem vaak verborgen.” Om voorlichting en behandeling op gang te krijgen, startte het ministerie van VWS het project Ouderen in Veilige handen. In dit actieplan benoemt de staats-

gegaan'

Tatoeage Ypie, op Kees' arm

maar komen, bij me thuis. Ik moest tegen mijn natuur in. Pratend oplossen, dat moest ik leren. Het moest.” Kees Koelma kijkt even weg. Zijn stem is rauw: “Ik ben door het stof gegaan.”

Arno: “Als het om ouderenmishandeling gaat, komt iedereen met een opgeheven vingertje. Weet je wat nodig is? Luisteren.” Uiteindelijk ging het goed. “Er is iets in me omgezet, hierboven”, zegt Kees. Hij leerde dingen met woorden oplossen. Bij ieder overleg zat hij met Arno. “We zijn er samen doorheen gegaan.”

secretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) tien concrete acties om mishandeling van ouderen te bestrijden. Op verzoek van de overheid zijn de ouderenbonden, zoals de PCOB, hierbij nauw betrokken, onder meer om voorlichters op te leiden. Vanuit dit landelijke project is ook Fier met het thema ouderenmishandeling aan de slag gegaan. Het Friese expertisecentrum bundelde al veel ervaring rondom geweld in afhankelijkheidsrelaties in het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld. Dat steunpunt is nu ook ingericht voor meldingen en hulpaanbod bij ouderenmishandeling.

Samen

Kees en zijn vrouw mochten weer samen. Er kwam thuiszorg, om Ypie te douchen, om te kijken of ze niet beschadigd was. Ze ging naar de dagopvang, kwam 's avonds weer thuis. Drie maanden lang waren ze weer samen. Toen zag ook Kees dat het niet meer ging. Ypie moest uit huis, verpleegd worden. Maar nu was het goed. “Nu wordt ze goed verzorgd. Eerst ging ik twee keer per dag. Maar voor haar zijn alle dagen hetzelfde geworden. Dus nu ga ik om de dag. Dat is voor mij ook makkelijker. Nu is het goed.”

Meer meldingen

“Ik denk dat ouderenmishandeling overal voorkomt”, zegt Gea Eggink, hoofd behandelaar bij de opvang van Fier. “In huis, maar ook in verzorgingshuizen, verpleeghuizen, in de geronto-psychiatrie. Het komt langzaam uit de taboesfeer, daarom hoor je er denk ik meer over.” Omdat er meer aandacht komt voor ouderenmishandeling, stijgt ook het aantal meldingen. Landelijk,

maar ook bij het meldpunt van Fier neemt het aantal advies- en consultvragen toe. Meer en betere voorlichting moet ervoor zorgen dat slachtoffers, naasten en zorgprofessionals in de toekomst nog beter hun weg

'Kinderen schamen zich'